

ФІНАНСУВАННЯ ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ: ВИДАТКИ *VERSUS* ЯКІСТЬ

студент гр. МК-21 **Цуненко С.М.**

Сфера вищої освіти сьогодні стає запорукою успішного майбутнього не тільки конкретній особистості, а й держави в цілому. Відповідно, одним з пріоритетних завдань держави є забезпечення якісної вищої освіти, яка в певній мірі залежить від рівня та обсягів фінансування даної сфери.

Сучасний рівень державного фінансування системи освіти фахівці визначають як недостатній, а закон, який передбачає фінансування освітньої сфери (за рахунок бюджету) на рівні не менше 10 %, – не виконується протягом багатьох років. Наука, котра і так отримує хронічно недостатньо коштів, стає все менш пріоритетною. Перевага «інтелектуальної» нації відходить на другий план. Випускники, обираючи кращу освіту та ліпший рівень життя закордоном, зменшують кількість професіоналів та фахівців на рідній Україні. Таким чином ми можемо спостерігати дуже неприємну картину як «відплив інтелекту» закордон. Ця проблема являється дуже важливою особисто для мене тому, що я студент і хочу стати гарним спеціалістом у своїй професії, хочу, щоб мені надали якісну освіту з необхідними знаннями і навичками. Я дуже бажаю жити в країні де б освіта являлася найвищою цінністю суспільства і де б цінувалися не тільки гроші, а й інтелектуальне майбутнє нашої країни.

Аналіз державного бюджету у 2014 році показав падіння видатків на освіту і науку. Загалом Бюджет Міністерства освіти і науки у 2014 р. складатиме 24,3 млрд грн, при чому його загальний фонд зростає на 3,7 %.

Цього року планується виділити на освіту 107,2 млрд грн, тобто 6,4 % ВВП. Згідно із Законом про освіту, на цю галузь держава повинна виділяти 10 % НД, тобто 160 млрд грн. На науку передбачено виділити 0,27 % ВВП замість законних 1,7 %. Для того, щоб хоча б просто вижити, галузі необхідно як мінімум 0,9 %. Експерти відзначають: ще ніколи за роки незалежності України фінансування науки не було таким мізерним.

Порівняно з минулим роком, частка фінансування Національної академії наук України у структурі видатків загального фонду скоротилася від 0,71 % до 0,66 %, так само, як і частка видатків на фундаментальні та прикладні дослідження і розробки – від 0,82 до 0,75 % від видатків загального фонду держбюджета. Зміни на декілька десятків здаються абсолютно незначними, проте не варто забувати, що саме вони демонструють тенденцію у розподілі бюджетних коштів. Мова йде про зменшення пріоритетності освіти та науки для держави. В умовах скорочення бюджету дослідницьких установ навіть на непомітні у масштабах усього бюджету кількадесят мільйонів гривень (кілька десятків/сотих у відсотках) може стати фатальним і пришвидшити процес вмирання української науки.

Для більшої наочності порівняймо розміри фінансування двох державних установ різних сфер діяльності (Таблиця 1).

Таблиця 1 – Фінансування Національної академії Наук України (НАНУ) та Генеральної прокуратури України (ГПУ)

Рік	НАНУ	ГПУ
2009 рік	1,8 млрд грн.	0,97 млрд грн
2014 рік	2,7 млрд грн	3,2 млрд грн

«Недофінансування наукової галузі веде до згорання наукових тем і дослідних робіт, що матиме непоправні наслідки для майбутнього розвитку Української держави», –

заявили науковці. І це просто жадливі висновки, адже вони доводять, що ми живемо в країні в якій до науки зовсім немає діла!

Крім того зазнали змін можливості навчання, стажування студентів, аспірантів, науково-педагогічних та педагогічних працівників за кордоном, які віднесені до однієї статті видатків із керівними працівниками і спеціалістами харчової та переробної промисловості. Усі разом отримують від держави на 5,1% менше. Інтернаціоналізація українських університетів відбувається надзвичайно повільно. Тому на перший план виходить необхідність участь студентів та науковців у міжнародних наукових дискусіях, дослідженнях, обміні досвідом. Без цього говорити про конкурентоспроможність та розвиток вищої освіти і науки немає сенсу.

Зважаючи на те, що на фінансування системи освіти в Україні спрямовують недостатню кількість коштів, можна говорити про зміну механізмів бюджетного фінансування. Україна потребує побудови якісно нових економічних механізмів. Вони б забезпечили ефективну систему фінансування галузі. Оскільки Україні притаманні незначні обсяги цільових пільгових державних кредитів на здобуття освіти, потрібно шукати додаткові джерела. Мова йде про орієнтацію на реальні потреби споживачів освітніх послуг, що стане можливістю залучення додаткових фінансових ресурсів, які складаються як із особистих або запозичених коштів студентів, так і коштів підприємств-замовників. Поміркованим кроком стане дозвіл на суттєву участь комерційного бізнесу та банків у фінансуванні освіти. Якщо ж не почати вирішувати цю проблему найближчим часом, то це може привести до фатального занепаду інтелектуального майбутнього нашої країни.

*Науковий керівник: ст. викладач **Касьяненко Т.В.***

Цуненко, С.М. Фінансування освіти і науки України: видатки versus якість [Текст] / С.М. Цуненко; наук. кер. Т.В. Касьяненко // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6-8 травня 2014 р.: у 2-х т. / За заг. ред.: О.В. Прокопенко, О.В. Люльова. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.2. - С. 409-410.